

13. Ο Ιουστινιανός μεταρρυθμίζει τη διοίκηση και τη νομοθεσία

Στις αρχές του 6ου αιώνα, η αυτοκρατορία αντιμετωπίζει προβλήματα. Γότθοι και Βάνδαλοι απειλούν τα δυτικά σύνορά της. Ο Ιουστινιανός κάνει μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση και τη νομοθεσία για να αντιμετωπίσει τα εσωτερικά προβλήματα.

Γέννηση Χριστού

Η Αυτοκρατορία χωρίζεται
395 μ.Χ.

Ο Ιουστινιανός γίνεται αυτοκράτορας
527 μ.Χ.

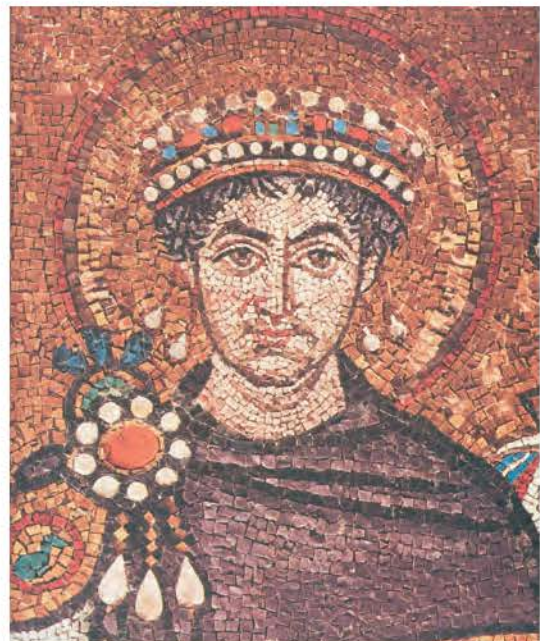
Δύο αιώνες μετά τη μεταφορά της πρωτεύουσας, αυτοκράτορας στην Κωνσταντινούπολη έγινε ο **Ιουστινιανός** (527 μ.Χ.). Το βυζαντινό κράτος αυτή την περίοδο αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα διοίκησης στο εσωτερικό και εχθρικών απειλών στα σύνορά του.

Ο νέος αυτοκράτορας διακρινόταν για τις γνώσεις του, την εργατικότητά του και την τόλμη του να αντιμετωπίζει τις δυσκολίες. Διάλεξε ικανούς συνεργάτες και πήρε μέτρα για την καλή λειτουργία του κράτους και για την άμυνα των συνόρων της αυτοκρατορίας:

- **Κωδικοποίησε**¹ τους παλιούς ρωμαϊκούς νόμους και τους συμπλήρωσε με νέους πιο δίκαιους, γραμμένους στα ελληνικά.
- Κατάργησε τα **προνόμια** των **Δήμων** και απαγόρευσε στους μεγαλοκτηματίες να παίρνουν τα κτήματα των μικροϊδιοκτητών γειτόνων τους, για χρέη που τους όφειλαν.
- Φορολόγησε τους πολίτες ανάλογα με τα εισοδήματά τους.
- Οργάνωσε τη λειτουργία της αγοράς, των λιμανιών και των εμπορικών δρόμων και επέβαλε δασμούς² για τα εισαγόμενα προϊόντα.
- Όρισε τους λογοθέτες³ υπεύθυνους για την εφαρμογή των νόμων.

Οι **μεταρρυθμίσεις** αυτές ικανοποίησαν τον λαό, αλλά ενόχλησαν τους δήμους και δυσαρέστησαν τους προνομιούχους. Έφεραν όμως στο κράτος πολλά χρήματα, με τα οποία ο Ιουστινιανός έκανε έργα σημαντικά για την εποχή του. Συγκεκριμένα:

- Οργάνωσε τον στρατό, με βυζαντινούς κυρίως στρατιώτες, και ασφάλισε τα σύνορα με μια σειρά φρουρίων.

1. Ο Ιουστινιανός (Λεπτομέρεια από ψηφιδωτό, Άγιος Βιτάλιος, Ραβέννα)

¹ **κωδικοποίησε**: συγκέντρωσε τους νόμους κατά θέμα.

² **δασμός**: φόρος.

³ **λογοθέτης**: αξιωματούχος, αντίστοιχος με τον σημερινό υπουργό.

- Συντήρησε και βελτίωσε τους δρόμους που ένωναν την πρωτεύουσα με τις επαρχίες και τις μεγάλες πόλεις της αυτοκρατορίας.
- Έκοψε χρυσά «βυζαντινά» νομίσματα, τα οποία κυκλοφορούσαν σε όλο τον κόσμο και μ' αυτά μόνο γίνονταν οι συναλλαγές.
- Έφερε από την Κίνα το μουσικό εκτροφής του μεταξοσκώληκα.

Όλα αυτά έκαναν το Βυζάντιο πλούσιο και δυνατό και τον αυτοκράτορα έτοιμο να ζωντανέψει το όνειρό του: να φτάσει τη βυζαντινή αυτοκρατορία στα παλιά σύνορα της ρωμαϊκής.

2. Τα χρυσά βυζαντινά νομίσματα ήταν περιζήτητα και έξω από τα σύνορα της αυτοκρατορίας.

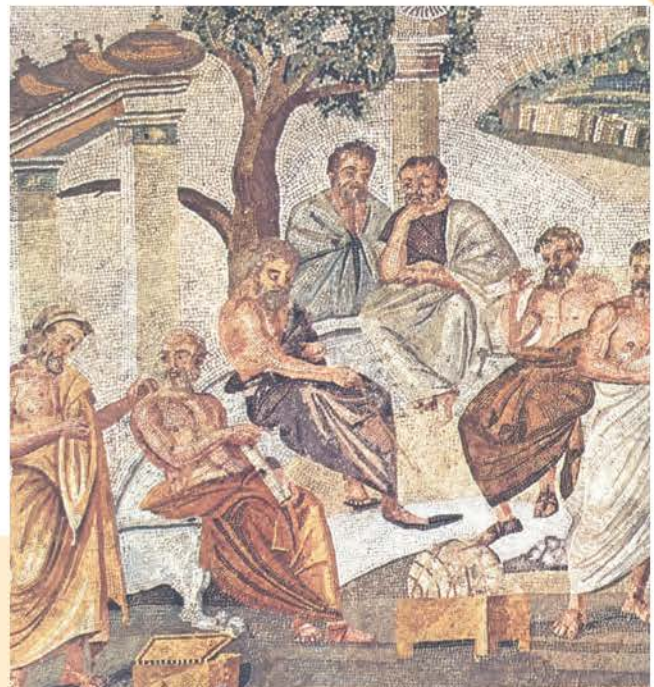
3. Ο εξοπλισμός των στρατιωτών και τα φρούρια των συνόρων έκαναν το κράτος ασφαλέστερο.

4. Μια «σκιερή σελίδα» του Ιουστινιανού

Το δεύτερο έτος της βασιλείας του (529 μ.Χ.) ο Ιουστινιανός έκλεισε τη Φιλοσοφική Σχολή της Αθήνας, που λειτουργούσε από την εποχή του Πλάτωνα (εννέα αιώνες πριν), επειδή θεωρούσε ότι ήταν ο τελευταίος χώρος συντήρησης της αρχαίας θρησκείας. Οι δάσκαλοι της Σχολής υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν την πόλη και να ζήσουν αλλού χωρίς το δικαίωμα να διδάσκουν.

4α. Σκηνή από τη φιλοσοφική σχολή των Αθηνών.

(Ψηφιδωτό από την Πομπηία, 1ος αιώνας μ.Χ., Εθνικό Μουσείο Νεάπολης)

- Τι στόχευε να διορθώσει καθένα από τα μέτρα του Ιουστινιανού;
- Ποιο από τα έργα του Ιουστινιανού θεωρείτε σημαντικότερο και γιατί;
- Σε τι βοήθησε η ενέργεια του Ιουστινιανού να κόψει νέα νομίσματα; Ποια ξένα νομίσματα χρησιμοποιούμε εμείς σήμερα;
- Συζητούμε για το πώς πρέπει να διαλέγει ένας ηγέτης τους συνεργάτες του.

5. Η Θεοδώρα με την ακολουθία της.
(Ραβέννα, Άγιος Βιτάλιος)

6. Οι συνεργάτες του Ιουστινιανού

Ο Ιουστινιανός είχε πολλούς και ικανούς συνεργάτες, που τον βοήθησαν πολύ στο έργο του, αλλά και στις δύσκολες στιγμές του. Ανάμεσά τους διακρίθηκαν:

- Η Αυγούστα **Θεοδώρα**, σύζυγος και συναυτοκράτειρα.
- Ο νομομαθής **Τριβωνιανός**, εκουγγρονιστής των παλαιών και συντάκτης των νέων νόμων (νεαράι) του Κράτους.
- Ο **Ιωάννης Καππαδόκης**, λογοθέτης οικονομικών και υπεύθυνος είσπραξης των φόρων.
- Ο **Ανθέμιος** και ο **Ισίδωρος**, μηχανικοί αρχιτέκτονες και σύμβουλοι του αυτοκράτορα για τα δημόσια έργα.
- Ο **Βελισάριος** και ο **Ναρσής**, στρατηγοί. Ο πρώτος των δυνάμεων της Ανατολής και ο δεύτερος της Δύσης.

Όλοι διακρίνονταν για τις ικανότητές τους και όχι για την αριστοκρατική καταγωγή τους.